

Nohl-Rya krog/Skyttepaviljongen i Rydboholm

Under 1800-talet fanns en krog, kallad Nohl-Rya krog, något norr om samhället vid landsvägen mellan Borås och Varberg vid "Stampen" och Knut Håkanssons väg. Nohl-Rya krog, som på den tiden populärt kallades "Kloarestuva". Behovet av krogen ifrågasattes vid flera tillfällen, men då ingen anmärkning förelåg, avsågs den behörlig av vägfarande, då den befanns vara en mötesplats för byteshandel. Lumphandlare gick omkring med socker, kaffe, peppar och nålar som de bytte bort mot lump och ben. En mindre krogstuga fanns också strax sydväst om Rydboholm. Krogbyggnaden, i 1,5 våning, var uppförd i trä med rödmålad panel och vitmålade detaljer. Fasaden var symmetriskt uppbyggd, med entrén omgiven av två 2-luftsfnster på vardera sidan, placerad mitt på långsidan mot vägen. Lunettfnster satt ovanför de båda paren fnster och över dörren. En sådan markering av den övre halvåningen var vanlig också inom samtida Borås arkitektur. Förutom till att betjäna vägfarande och bofasta användes krogen som lokal för häradsrätten. Med järnvägens byggande på 1870-talet torde behovet av en krog för vägfarande ha minskat. Vid 1900 talets början växte sig nykterhetsrörelsen stark i Rydboholm, vilket kanske ledde till att det lokala behovet av en krog minskade. Krogbyggnaden övertogs också, vilket kanske kan ses symboliskt, av nykterhetslogen Sven Erikson år 1909. Byggnaden är rivet.

Skyttepaviljongen

En skytteförening bildades 1901 i Rydboholm, på initiativ av Johannes Erikson. År 1903 byggdes en skyttepaviljong i ett skogsområde mellan Rydboholm och Viskafors. Skyttepaviljongen som fortfarande finns kvar uppfördes i schweizerstil med en stor öppen veranda. Väggarna är klädda med liggande panel. Fönsteromfattningar räcken och gavelrösten är prydda med lövsågerier. Byggnaden är idag rödmålad med vita detaljer, vilket också torde ha varit den ursprungliga färgsättningen. Det inre upptas av ett litet kök och lokal för möten och laddning av ammunition. Lokaliseringen till en plats ett stycke upp i skogen, bestämdes troligen till största delen av praktiska skäl, men kan kanske också ses som ett utslag av vildmarksromantik. Valet av schweizerstilen är här typiskt, då denna stil medsärskild förkärlek användes för fritidslivets miljöer såsom sommarvillor och skogspaviljonger etc.

Grundandet av en skytteförening i Rydboholm skulle kunna ses som ett sätt att organisera den något ökade fritiden under bolagets kontroll. Samma år som skytteföreningen bildades, startade bolaget också en blåsorkester. Skytterörelsen hade ett klart ideologiskt syfte vilket också klart framgår av stadgarna för Rydboholms skytteförening från 1917, där syftet med föreningen angavs vara "... en skjutskicklighet, som sätter dem i stånd att kraftigt medverka vid Fäderneslandets försvar, dels och att inom sitt område väcka och underhålla intresset för den fosterländska skytterörelse och försvar." Bildandet av skytteföreningar var vanligt vid denna tid. I Jonsered startades med stöd från dess ägare en skytteförening vid ungefär samma tid som i Rydboholm. Att motverka socialistiska tendenser bland folket var här ett uttalat syfte. Även om detta syfte inte var lika klart uttalat i Rydboholm ger dock citatet ovan ur skytteföreningens stadgar en antydning om dess allmänna politiska inriktning. Bland yngre arbetare fanns också en tydlig uppfattning om skytteföreningens ideologiska roll. En äldre informant berättar: "Vi var emot skytteföreningen när vi var unga, vi grymfade". Skytteföreningens medlemmar rekryterades, enligt denne uppgiftslämnare, främst bland tjänstemän och direktörer även om en del arbetare var med.

